

Vybraná bibliografie

Bibliografie

Bibliographie des publications de Louis Hjelmslev.

In: L. Hjelmslev, *Essais linguistiques. Travaux du Cercle linguistique de Copenhague*, Vol. XII., Copenhague 1959
(je dovedena až do r. 1958)

Siertsema, Berthe. *A study of glossematics*, 1965, s. 270–272
(úplná)

Knižní dílo autora a překlady

Hjelmslev, Louis. *Principes de grammaire générale.*

Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, Hist. – filol.
Medd. XVI, I. København 1928

(Pokus o obecné, synchronní syntagmatické pojetí gramatických kategorií jako abstraktního systému i jako konkrétních kategorií, které jsou možnými, výběrovými realizacemi a kombinacemi kategorií abstraktních. Již zde se objevuje myšlenka, že kategorie lze vymezit na základě jejich vztahů v promluvě, a ne sémanticky; gramatika se

zde chápe jako samostatná disciplína v rámci psychologie. Podle citací se jako předchůdci, na které navazuje, objevují hlavně Dán H. G. Wiwel, ženevská škola, E. Sapir a ruští formalisté.) Recenze Blake, Frank R. *Language* VII, č. 1, 1931, str. 49–54.

Hjelmslev, Louis. *Etudes baltiques*, Copenhagen 1932

(Dvě studie v tradičním historicko-srovnávacím pojetí, podané jako doktorská práce, *La métatonie* o nahrazování tónového přízvuku slov a *La monophthongaison* o vývoji baltského *ai* a *ei* v *ie*.)

Hjelmslev, Louis. *La catégorie des cas*. Etude de grammaire générale I. *Acta Jutlandica* VII, 1935; II. *Acta Jutlandica* IX, 1937

(Pokus o paradigmatické vymezení členů kategorie opírající se o de Saussurův pojem „valeur“: základní význam určitého členu kategorie, který je buď „intenzívní“, nebo „extenzívní“, je dán abstrakcí z významu jeho variant a protikladem k ostatním členům kategorie; chápe se jako objektivní realita. Pádová kategorie je dána schopností vyjadřovat vztah mezi dvěma objekty, jednotlivé pády jsou dány ale „třírozměrně“, směrem kohezí a subjektivností–objektivností, přičemž každý „rozměr“ má 2–6 členů. Tak se dospívá k maximálnímu počtu $6^3 = 216$ možných pádů. Většina práce je obecná, plánovaná III. část, která měla být rozbořem řady jazyků, nevyšla.)

Hjelmslev, Louis. *Omkring sprogteoriens grundlaeggelse*.

Festskrift udg. af Københavns Universitet, København 1943, nové vyd. vyšlo 1976

(Představení své teorie jazyka a úvod k plánované rozsáhlé a formalizované teorii jazyka a vědy vůbec, kterou zpracovával s H. J. Uldallem, kterou však znemožnila válka; její fragmenty se později objevovaly v přednáškách a člancích. I tak je tento úvod tvořící vlastní základ nového směru v lingvistice, glosématiky, jedním z mála pokusů

snažících se popsat celý jazyk. Přes intenzivní ohlas, který měla a má, a přes řadu dílčích aplikací však dosud empiricky, v praxi při zpracovávání jazykových popisů, prověřena úplně nebyla. Byla hojně překládána.)

Hjelmslev, Louis. *Prolegomena to a Theory of Language*, přel. Francis J. Whitfield, 1. vyd. Suppl. to IJAL 19, 1953, No. 1, Memoir 7, University of Indiana Press; 2. revidované vyd. The University of Wisconsin Press 1969
(Obě vydání se liší od sebe navzájem i od dánského originálu v některých termínech a formulacích, které vyplynuly z diskuse s autorem. Druhé americké vydání je poslední autorizované vydání a až zde se objevuje soupis stovky hlavních pojmů s definicemi.)

Jel'mslev, Luj. *Prolegomeny k teorii jazyka*, přel. J. K. Lekomcev. In: *Novoje v lingvistike I*, Moskva 1960
(Překlad, občas poněkud volný a terminologicky nepřesný, byl pořízen z 1. vyd. anglického překladu.)

Hjelmslev, Louis. *Prolégomènes á une théorie du langage*, přel. kolektiv; *La structure fondamentale du langage*, přel. A.-M. Léonard, Paris Editions de Minuit 1968, nové vyd. 1971, přel. U. Canger

Hjelmslev, Louis. *Almindelig fonetik*. Nordisk lærebog for tale-pædagoger I, København 1954, str. 233–307
(Málo známá práce o obecné fonetice.)

Hjelmslev, Louis. *Essais linguistiques*. Travaux du Cercle linguistique de Copenhague XII, Copenhague 1959
(Sborník 15 přednášek a článků z různých období, vydaných k autorovým šedesátinám a obsahující mj. *Le verbe et la phrase nominale*, *Animé et inanimé*, *personnel et non-personnel*, *Sur l'indépendance de épithète*, *Structural Analysis of Language*, *Essai d'une théorie des morphèmes*, *La structure morphologique*, *La notion de rection*, *Langue et parole*, *La nature du pronom*, *Pour une sémantique structurale* a zvl. *La stratification du langage*. *Word* 10, 1954, str. 163–188, který obsahuje

další modifikace a vývoj autorovy teorie, a je tedy jakýmsi doplňkem knihy *O základech teorie jazyka*.)

Hjelmslev, Louis. *Sproget*. Berlingske Forlag, København 1963
(Původně zamýšleno jako série populárních přednášek, ke kterým nedošlo; má charakter úvodu do studia jazyka. Bylo napsáno již r. 1941, ale přes 20 let zůstalo v rukopise; v poslední době je překládáno do několika jazyků, vyšlo rozšířené i česky v překladu M. Dokulila pod názvem *Jazyk*.)

Hjelmslev, Louis. *Le Langage*. Paris, Les Editions de Minuit, 1966

Hjelmslev, Louis. *Language An Introduction*. The University of Wisconsin Press, Madison 1970

Hjelmslev, Louis. *Jazyk*, přel. M. Dokulil. Academia, Praha 1971

Hjelmslev, Louis – Uldall, H. J. *Outline of Glossematics. A Study in the Methodology of the Humanities with Special Reference to Linguistics*. Travaux du Cercle linguistique de Copenhague X, Copenhague 1957

(První část většího díla, jehož 2. část měl zpracovat Hjelmslev; zde je pouze autorem předmluvy.)

Hjelmslev, Louis. *Essais linguistiques II*. Travaux de Cercle Linguistique de Copenhague, Nordisk Sprog – og Kulturforlag, Copenhague 1973

(Posmrtný a už druhý výbor z jeho prací složený ze tří částí. První přináší příspěvky věnované dánským lingvistům R. Raskovi, V. Thomsenovi, H. Pedersenovi a O. Jespersenovi. Druhá, nazvaná Obecné principy, přetiskuje studii o struktuře jazykových korelací, o jazykové formě a substanti, o jazykové teorii a také o základní struktuře jazyka, zde přeložené. Poslední oddíl, nazvaný Expression, přináší osm studií o fonématicce a fonématicce indoevropské, slovanské slabice, poměru přízvuku, intonace a kvantity, o vztazích fonetiky a jazykovědy, náčrt dánského výrazového systému a úvod do problematiky fonologie mrtvých jazyků.)